

บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา**สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1****STRATEGIC LEADERSHIP ROLES OF ADMINISTRATORS UNDER****THE NONGBUALAMPHU PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1****ประมวล อุ่นเรือน^{1*}****Pramual Unruean¹**¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต¹ Department of Education Administration, Faculty of Education, Pitchayabundit College**บทคัดย่อ**

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา และ (3) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 338 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.793 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test

ผลการศึกษา พบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้านอายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

แนวทางในการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย แผนงานโครงการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

คำสำคัญ: บทบาท, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา* E-mail address: Unpramual1960@gmail.com ¹

ABSTRACT

The objective of this research article were to (1) study strategic leadership roles (2) compare opinions about strategic leadership roles classified by gender, age, work experience and school size, and (3) suggest guidelines for developing strategic leadership roles of school administrators, under the Office of Nong Bua Lam Phu Primary Educational Service Area 1. The sample group consisted of 338 administrators and teachers. The research tool was a questionnaire with a reliability of 0.793 for the whole version. Statistics used in data analysis were hundreds. Each mean and standard deviation Statistics used for hypothesis testing were t-test and F-test.

The result of the study found that: Strategic Leadership Roles of School Administrators under the Office of Nong Bua Lam Phu Primary Educational Service Area 1, as a whole was at a high level and when considering each aspect, sorted from the average to the least, namely the setting of creative vision, leadership with a high level of understanding, use of various factors to determine strategy revolutionary way of thinking for change, and expectations and opportunities for the future, respectively.

The results of comparing opinions about strategic leadership roles classified by gender, age, and work experience, and school size The overall and individual aspects, classified by age, were significantly different at the 0.05 level, operational experience and school size no difference.

Guidelines for developing strategic leadership roles of school administrators Under the Nong Bua Laphu Primary Educational Service Area Office, Region 1, namely, administrators should promote and support the formulation of policies, visions, goals, and project plans to bring them into practice.

Keywords: Roles, Strategic Leadership, School Administrators

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอน การบริหารในชั้นเรียนเป็นหน้าที่หลักของครู ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557)

การบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ เป็นการบริหารจัดการที่มีการวางแผนโดยมุ่งพิจารณากำหนดทิศทางระยะยาว วิธีการปฏิบัติที่มีความชัดเจน ในเชิงรุกหรือเชิงป้องกันปัญหาที่มุ่งเน้นสัมฤทธิ์ผลและการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่มีทิศทางชัดเจน ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการมองกว้าง โดยสามารถมองเห็นความสัมพันธ์กันระหว่างสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เชื่อมโยงในการทำงานสู่ความสำเร็จ การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการมองไกลและมองลึกในการคาดคะเนอนาคตข้างหน้าระยะสั้นและระยะยาวให้เห็นได้อย่างชัดเจน การบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นการพิจารณา

ในเชิงยุทธศาสตร์ในการวิเคราะห์ทางเลือกวิธีการทำงานให้สำเร็จอย่างชาญฉลาด กล้าแข่งขัน แสวงหาความก้าวหน้ารู้เท่าทันสถานการณ์ (ทรรชนะ บุญขวัญ, 2549)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการกำหนดทิศทางการสร้างทางเลือกและนำไปสู่การปฏิบัติ ผู้นำตามทฤษฎีนี้จะเชื่อว่า การที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ไม่ใช่จะอาศัยโชคช่วย แต่จะต้องเป็นผลจากการที่คอยติดตามสถานการณ์เปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกองค์การการคาดการณ์ถึงอนาคตขององค์กรในระยะยาวและการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อก้าวไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้นำในองค์กรต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ สามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การนำไปปฏิบัติ และการควบคุมหรือการประเมิน สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น เกิดจากปัจจัยที่ มีการบริหารที่ดี ความสามารถในการจัดการองค์การ การใช้ทรัพยากรที่หามาได้ อย่างคุ้มค่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์วิสัยทัศน์ในอนาคตและสานฝันให้เป็นจริงมุ่งสู่ความมีประสิทธิภาพขององค์การ รวมทั้งความมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นเป็นรูปแบบผู้นำชนิดหนึ่งที่นำความสำเร็จก้าวหน้ามาสู่องค์การ โดยเริ่มจากการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นผลสำเร็จ (เนตรพัฒนา ยาวีราช, 2550)

ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่น มีทักษะและบทบาทในการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์และนำไปสู่การปฏิบัติในอนาคตและมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่นำความสำเร็จก้าวหน้ามาสู่องค์การ ทักษะการบริหารองค์การ ผู้นำขององค์การหลายแห่งที่ประสบความสำเร็จล้วนแต่มีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้งสิ้น ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ เริ่มจากการมีคุณสมบัติสำคัญ คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นผลสำเร็จตามขั้นตอน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการคิดและการบริหารจัดการแบบใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยผู้นำระดับสูงขององค์การหรือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาในทุกขั้นตอน ที่จะส่งผลให้องค์การสามารถขับเคลื่อนไปได้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (ชาญชัย อาจินสมจาร, 2550)

สาเหตุหนึ่งจากปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของครู และผู้บริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จากการสอบถามความคิดเห็นเบื้องต้นของครู และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ซึ่งปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาโดยตรง ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ว่ามีความสำคัญต่อการบริหารงานในสถานศึกษา ทั้งความรู้ความเข้าใจ บุคลิกภาพและประสบการณ์ด้านการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะมีผลต่อภาวะผู้นำด้วยเช่นกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีประสบการณ์ในการบริหารงานภายในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีการพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมการอบรมและพัฒนาตนเอง เพื่อในการบริหารงานในสถานศึกษาให้ทันต่อยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอตลอดมา ซึ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา เพราะหากผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะเกิดความไม่คล่องตัว ไม่เข้าใจในดำเนินการ การปฏิบัติงานทำให้สถานศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยเริ่มจากการเป็นผู้บริหารที่ดี มีการมองวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีการวางแผนการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ และนำกลยุทธ์ไปใช้ในสถานศึกษาสามารถจูงใจให้ครูทำงานเป็นทีม เกิดความสามัคคีในองค์กร นอกจากนี้ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา คุณสมบัติเหล่านี้จะสามารถส่งผลให้เกิดการบริหารงานภายในสถานศึกษาที่ดีและทำให้สถานศึกษาจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2565)

จากสภาพปัญหา ความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งจะสามารถช่วยพัฒนาองค์การหรือสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ดี นั่นคือการจัดการศึกษาและการบริหารงานภายใน สถานศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนและ กำหนดนโยบายการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ให้มีคุณภาพมาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงคุณภาพ มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 การศึกษา 2565 จำนวน 2,141 คน (ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2565) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนใน สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 การศึกษา 2565 กำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง (Actual population) โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบค่า ประชากรจากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือระดับค่าความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) เท่ากับ 338 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 การศึกษา 2565 จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1. ผู้นำ ที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง 2. ความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ 3. การมีความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4. วิธีคิดเชิงปฏิบัติ 5. การกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's) โดยให้คะแนนแต่ละข้อ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550) ดังนี้

5 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำเชิง อยู่ในระดับกลยุทธ์มาก

3 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำเชิง อยู่ในระดับกลยุทธ์ปานกลาง

2 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำเชิง อยู่ในระดับกลยุทธ์น้อย

1 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำเชิง อยู่ในระดับกลยุทธ์ที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสามารถตอบได้อย่างอิสระ เป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

2.2 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการ

2.2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) โดยคำนวณหาค่า IOC พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2.2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คุณผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะเสนอ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

2.2.4 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ธำนิทร์ ศิลปจารุ, 2550) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.793

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยกำหนดวันในการเก็บรวบรวม และแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดทำข้อมูลโดยการคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ แล้วนำมาลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน ดังนี้ (ธำนิทร์ ศิลปจารุ, 2550)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

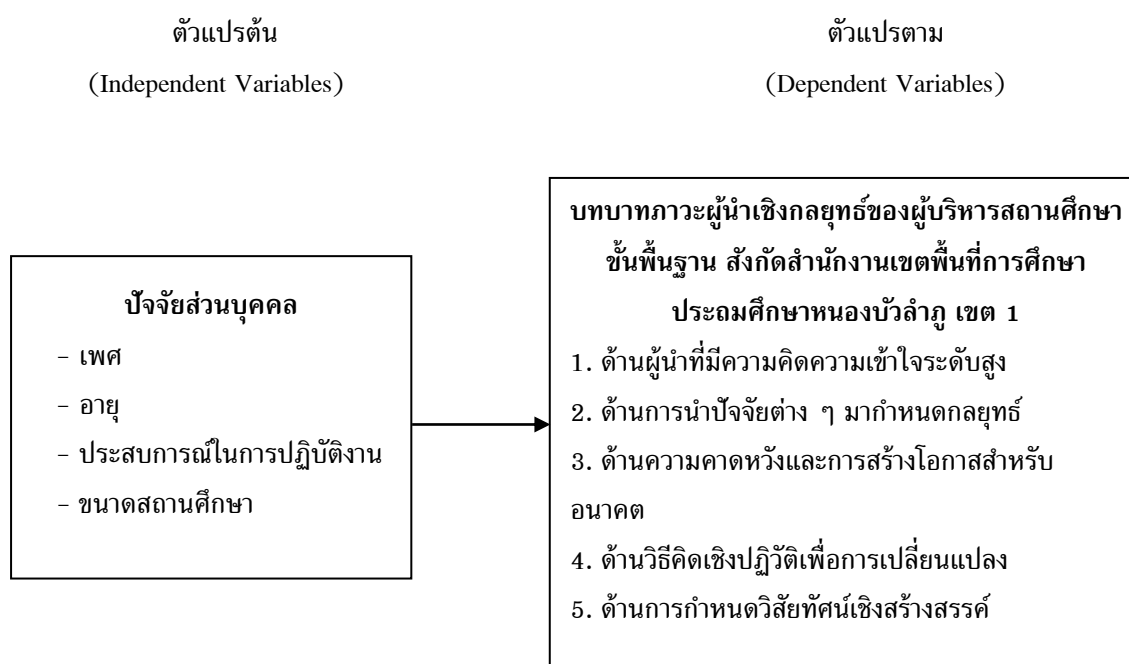
4.4 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบ ค่าที่ t test (independent t-test)

4.5 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe')

4.6 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะ และสรุปเป็นความเรียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา เกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 54.44 และเพศชาย จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 45.56 อายุอยู่ระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 33.73 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 6 - 10 ปี จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 51.18 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในขนาดของสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 47.63

ตารางที่ 1 บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง	3.86	0.68	มาก
2. ด้านการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์	3.85	0.65	มาก
3. ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	3.67	0.67	มาก
4. ด้านวิธิตดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง	3.84	0.57	มาก
5. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์	4.15	0.32	มาก
รวม	3.88	0.44	มาก

1.2 บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง ด้านการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ด้านวิธิตดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง และด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ตามลำดับ และพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้

ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือรับรู้ปัญหาไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ โดยครู นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา รองลงมาคือ มีความรู้ เข้าใจ วิเคราะห์ระบบต่าง ๆ นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนได้ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ มีความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างจากเดิม เพื่อหาวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน

ด้านการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นำข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ จากการดำเนินงานของโรงเรียนในปีที่ผ่านมา มาพิจารณาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน รองลงมาคือ มีการบริหารจัดการข้อมูลประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ มาพัฒนางาน และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ นำอุปสรรค หรือสภาพการณ์ภายนอกที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งปัจจุบันและอนาคต มาพิจารณาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในกาทำงาน

ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือกำหนดสภาพที่คาดหวัง วิถีปฏิบัติ และวิธีการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน รองลงมาคือ คำนึงถึงความเสี่ยงในการปฏิบัติตามแผนงาน และมีความเหมาะสมกับเวลา และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ สร้างความเชื่อมั่นด้านต่าง ๆ ให้แก่ครู เช่นทำให้ครูเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารและตนเอง

ด้านวิธิตดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือบริหารงานเป็นองค์รวม คือ การคำนึงถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จร่วมกัน รองลงมาคือ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารที่ทันสมัยเพื่อปรับแนวคิดเชิงกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และนำมาพัฒนาปรับปรุง

ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ นโยบายระดับต่างเพื่อนำมาใช้ประกอบการกำหนดวิสัยทัศน์ ของสถานศึกษา รองลงมาคือมีการศึกษา วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

แล้วนำข้อมูลมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และข้อที่มีค่าเล็กน้อยที่สุดคือ มีการคำนึงถึงวิธีการ กำลังคน งบประมาณที่จะใช้ปฏิบัติตามกลยุทธ์

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางในการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

3.1 ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย แผนงานโครงการ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

3.2 ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูผู้สอนมีความสามารถในการวิจัยและพัฒนาด้านบริการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์

อภิปรายผล

บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ รองลงมาคือด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ให้ความสำคัญในเรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการมีทักษะและไหวพริบในการคิดเชิงสร้างสรรค์โดยสามารถแก้ปัญหาและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุนิสา ตั้งตระกูล (2560) ศึกษาการศึกษามหาวิทยาลัยผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมและอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรีระยอง และตราด มีศักยภาพในการวางแผนและการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน ตลอดจนควรนำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ นำมาใช้บริหารงานในสถานศึกษา เพื่อช่วยให้สถานศึกษาสามารถ จัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ให้สถานศึกษาก้าวไปในทิศทางที่เหมาะสม มีการวางแผนกลยุทธ์ที่ชาญฉลาด กำหนดกลยุทธ์ที่แตกต่างจากผู้อื่นเป็นความแตกต่างเชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้สถานศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ (ภารดี อนันตนาวิ, 2551) จึงทำให้บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด วิโรจน์ สารรัตน์ (2557) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ว่าเป็นรูปแบบของผู้นำชนิดหนึ่งที่น่าความเจริญก้าวหน้ามาสู่องค์กร ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เริ่มจากการมีคุณสมบัติสำคัญคือเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล และนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ ภารพบ

(2553) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดภาคใต้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุมพร พัฒนมาศ (2557) ได้ศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์ มาศ สุขกลี (2554) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่าความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี และตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา ต่างกัน มีบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสุนิสา ตั้งตระกูล (2560) วิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่าบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษามีอิทธิพลต่อแนวทางปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากหรือประสบการณ์ต่างก็ได้รับการพัฒนาเป็นไปในแนวทางเดียวกันไม่ว่าจะเป็นการศึกษาการอบรม สัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ อย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูผู้สอนต่างมีการตื่นตัวที่จะศึกษากันมากขึ้น ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ด้านทักษะ ซึ่งล้วนแล้วส่งผลให้ครูผู้สอนที่ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทั้งมากและน้อยมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน (พิบูล ทัพะปาล, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาไกรวรรณ ปุณณันธ. (2552) ได้ศึกษา ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สำนักเรียนพระปริยัติธรรม จำแนกตามประสบการณ์ พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัดติยา ดวงสำราญ (2552) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กจำแนกตามประสบการณ์ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังนี้

1. การคิดเชิงบูรณาการสามารถเชื่อมโยงเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยความคิดนอกกรอบเพื่อหาเทคนิควิธีการที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางาน
2. สร้างโอกาสสำหรับอนาคต โดยการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อหาแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาสถานศึกษา
3. กำหนดรูปแบบการปฏิบัติงานที่สร้างสรรค์ มีความหลากหลาย และเชิงรุกในการพัฒนากระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เอื้อต่อกำหนดเป้าหมายสูงสุดที่มีความเป็นไปได้

4. มีการติดตาม และการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการมีทักษะและไหวพริบในการคิดเชิงสร้างสรรค์โดยสามารถแก้ปัญหาและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานได้

5. การบริหารจัดการข้อมูลประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ มาพัฒนาในการทำงานรวมทั้งการนำนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์เกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมากำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน

6. วางแผนกลยุทธ์ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายและสามารถคาดการณ์แนวโน้มอนาคตและคิดเชิงรุกกำหนดทิศทางของโรงเรียนได้

7. ให้ความสำคัญกับการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนโดยเฉพาะการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ในการหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของโรงเรียนเพื่อกำหนดทิศทาง เป้าหมายความสำเร็จในระยะสั้นและระยะยาวให้กับโรงเรียนทั้งนี้เพื่อความอยู่รอด เพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง และชุมชน

สรุปผลการวิจัย

บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ รองลงมาคือด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา ต่างกัน มีบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ไม่แตกต่างกัน

แนวทางในการพัฒนาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการมีทักษะและไหวพริบในการคิดเชิงสร้างสรรค์โดยสามารถแก้ปัญหาและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานได้ 2) ในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการข้อมูลประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ มาพัฒนาในการทำงานรวมทั้งการนำนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์เกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมากำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน และ 3) ผู้บริหารควรเป็นนักวางแผนกลยุทธ์ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายและสามารถคาดการณ์แนวโน้มอนาคตและคิดเชิงรุกกำหนดทิศทางของโรงเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการมีทักษะและไหวพริบในการคิดเชิงสร้างสรรค์โดยสามารถแก้ปัญหาและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานได้

1.2 ในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการข้อมูลประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ มาพัฒนาในการทำงานรวมทั้งการนำนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์เกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนมากำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน

1.3 ผู้บริหารควรเป็นนักวางแผนกลยุทธ์ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายและสามารถคาดการณ์แนวโน้มอนาคตและคิดเชิงรุกกำหนดทิศทางของโรงเรียนได้

1.4 ผู้บริหารควรใช้ความรู้ความสามารถในการวิจัยและนำผลงานการวิจัยมาแก้ปัญหาและพัฒนาผลผลิตทั้งทางปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งการบริหารที่ทันสมัย รู้เท่าทันนวัตกรรมและเทคโนโลยี

1.5 ควรให้ความสำคัญกับการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนโดยเฉพาะการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ในการหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของโรงเรียนเพื่อกำหนดทิศทาง เป้าหมายความสำเร็จในระยะสั้นและระยะยาวให้กับโรงเรียนทั้งนี้เพื่อความอยู่รอด เพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทราบผลการศึกษาในเชิงลึกถึงระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

2.2 ควรทำการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เปรียบเทียบกับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู ในเขตอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2537). *นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์.
- ณัฐวุฒิ การพบ. (2553). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดภาคใต้*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ).
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2550). *การจัดการสมัยใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ทริปปี้ล กรุ๊ป.
- ภารดี อนันต์นาวี. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มนต์รี, มิเกล กาโรซาบาล.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2548). *ผู้บริหารโรงเรียน: สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- พิบูล ที่ปะปาล. (2550). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. (2563). *แผนกลยุทธ์แผนการศึกษา ปิงบประมาณ 2560 - 2564*. หนองบัวลำภู: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1.
- _____. (2565). *ข้อมูลพื้นฐาน. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู. หนองบัวลำภู: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *ภาวะความเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส.
- สุนิสา ตั้งตระกูล. (2560). *การศึกษบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยะยง และตราด*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- สุริย์มาศ สุขกลี และคณะ. (2554). *การศึกษาความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู และตราด*. จันทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Hitt, M. A, Ireland, R. D and Hoskisson, R. E. (2007). *Management of Strategy: Concepts and Cases*. China: Thomson South-Wettern.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rdEd. New York: Harper and Row Publications.

